

De taak van de Koninklijke Luchtmacht

door H. SCHAPER, *Luitenant-Generaal, Chef van de Luchtmachtstaf, tevens Bevelhebber van de Luchtstrijdkrachten.*

Gaarne geef ik gevolg aan de uitnodiging van de redactie van *De Militaire Spectator*, in het nummer ter herdenking van het feit dat 45 jaren geleden de Luchtvaartafdeling werd opgericht, een bijdrage te leveren over de taak van de Koninklijke Luchtmacht.

Doelstelling

Tot het uitbreken van de tweede wereldoorlog voerde de Nederlandse Regering een politiek van gewapende neutraliteit; de taak van de strijdkrachten bestond derhalve uit het met geweld van wapenen optreden tegen elke schending door één der oorlogvoerende partijen van het Nederlandse gebied en van het luchtruim daarboven. In het geval Nederland onverhoopt in een oorlog zou worden betrokken, zou de taak van de Luchtstrijdkrachten in het bijzonder bestaan uit het voeren van de luchtverdediging en het verlenen van luchtsteun aan de grondstrijdkrachten.

Na de tweede wereldoorlog ging het westen, aanvankelijk vertrouwen stellende in de inmiddels tot stand gekomen organisatie van de Verenigde Naties, tot snelle demobilisatie van de strijdmachten over. In tegenstelling hiermee hield Rusland een sterke troepenmacht onder de wapenen, onder dekking waarvan in 1947 in Polen, Hongarije, Bulgarije en Roemenië door staatsgrepen het gezag in communistische handen viel. Het was duidelijk dat Sovjet-Rusland het streven naar de wereldheerschappij niet had opgegeven. Toen in februari 1948 de communisten ook in Tsjecho-Slowakije de macht overnamen, sloten de Beneluxlanden zich aan bij het eerder door Frankrijk en Engeland gesloten Verdrag van Duinkerken, waardoor het Pact van Brussel tot stand kwam; de als gevolg van dit Pact in het leven geroepen militaire alliantie is bekend onder de naam Westerse Unie.

Onder de indruk van de Russische poging, in juni 1948 door een blokkade de westelijke geallieerden uit Berlijn te verdrijven, werd op 4 april 1949 door de Verenigde Staten, Canada, de vijf landen van het Pact van Brussel, Noorwegen, Denemarken, IJsland, Portugal en Italië het NAVO-verdrag gesloten, bij welk verdrag in latere jaren Griekenland, Turkije en West-Duitsland zich zouden aansluiten.

De doelstelling van de NAVO is in het kort, de bestaande maatschappijvorm in de verbonden landen tegen een bedreiging van buiten af veilig te stellen. Het uitgangspunt van de militaire alliantie, die de NAVO in eerste instantie is, is het voorkomen van een oorlog door de opbouw van een strijdmacht van een zodanige sterkte, dat een potentiële aanvaller overtuigd moet zijn van het feit, dat de kans op een voor hem gunstige uitkomst van de oorlog te gering is om te kunnen worden



aanvaard, dus dat hij door het ontketenen van een oorlog een te groot risico zou lopen, zelf te worden vernietigd zelfs als hij het voordeel van de verrassing zou hebben en in het algemeen over sterkere strijdkrachten zou kunnen beschikken.

Taak NAVO strijdmacht

Hiervoor is het noodzakelijk dat de alliantie een gevechtsgerede strijdmacht heeft die in staat is, direct over te gaan tot een massale tegenaanval met nucleaire middelen. Bovendien dient het geallieerde gebied te worden verdedigd tegen een overval door de ten oosten van het IJzeren Gordijn aanwezige parate Russische strijdkrachten.

Hieruit vloeien voor de West-Europese strijdmacht onder Saceur in hoofdzaak twee taken voort: op de eerste plaats de vijandelijke strijdkrachten tegen te houden totdat de nucleaire tegenaanval het volle effect heeft bereikt, daarbij strevende naar het voorkomen van een bezetting van het geallieerde gebied en ten tweede het waar mogelijk deelnemen aan de nucleaire tegenaanval met het uiteindelijke doel het vijandelijke potentieel te vernietigen.

Voor deze taak behoeft West-Europa onder meer luchtstrijdkrachten met een hoge graad van paraatheid, die tezamen een uitgebalancheerde macht moeten vormen, bestaande uit vliegtuigen en geleide projectielen van verschillende typen, die zowel nucleaire als conventionele wapens kunnen vervoeren. Ook hierbij zou men — om de bestaande bekende termen te gebruiken — kunnen spreken van „strike-” en „shield forces”, hoewel een scherpe scheiding tussen de taken moeilijk is te geven, aangezien zij in elkaar overlopen; het „shield” van de West-Europese luchtstrijdkrachten heeft in eerste instantie tot taak, de land-, lucht- en zeegrenzen van West-Europa te helpen verdedigen, de „strike forces” hebben tot hoofdtaak, zich op de kortst mogelijke termijn met nucleaire wapens tegen de vijandelijke strijdkrachten, opmarswegen en bases in te zetten.

Wil deze luchtmacht zo goed mogelijk aan haar taak kunnen beantwoorden, dan is het voor alles nodig over een doeltreffend opsporings- en gevechtsleidingsapparaat te beschikken met de daarbij behorende verbindingen.

Taak Koninklijke Luchtmacht

In het raam van het NAVO defensiesysteem zijn, logisch voortvloeiend uit bovenstaande doelstelling, aan de Koninklijke Luchtmacht de volgende taken toegewezen.

1. Het opbouwen en onderhouden van een luchtverdedigingssysteem ter bescherming van het Nederlandse grondgebied en een gedeelte van de Noordzee, dit laatste ter beveiliging van eigen en geallieerde scheepvaart en onze havens.
2. Het opbouwen en onderhouden van tactische luchtstrijdkrachten ter verkenning en bestrijding van vijandelijke gronddoelen, alsmede voor de tactische luchtsteun aan de eigen troepen op de grond en zo mogelijk een bijdrage te leveren in de luchtverdediging boven het gevechtsgebied.

Behalve de tactische en luchtverdedigingssquadrons voor de uitvoering van bovengenoemde taken, brengt Nederland nog een transport-squadron uit; hoewel in dit gebied betrekkelijk korte afstanden moeten worden overbrugd, zal het luchttransport in West-Europa een belangrijke rol in een eventuele oorlog spelen, gezien de te verwachten moeilijkheden bij het transport over de weg.

Daarenboven heeft de Koninklijke Luchtmacht zich verbonden, in oorlogstijd ten behoeve van het Leger een aantal squadrons lichte vliegtuigen uit te brengen voor tactische verkenning en artilleriewaarneming voor de grondstrijdkrachten.

Voor de uitvoering van de operationele taak beschikt de Koninklijke Luchtmacht over een aantal Commando's.

1. Het Commando Luchtverdediging (CLV), waaraan de zorg van de luchtverdediging van Nederland en het aangrenzende zeegebied is opgedragen en waaronder derhalve ressorteren de vliegbases met inbegrip van de daar opgestelde dag- en nachtjagers, de navigatiestations met de kustradarstations en de tot het waarschuwingssysteem behorende luchtwachtdienst, alsmede de onderlinge verbindingen.

2. Het Commando Tactische Luchstrijdkrachten (CTL), waaronder de vliegbases en squadrons tactische jagers en verkenners vallen.

Ten behoeve van de personele en materiële verzorging beschikt de Koninklijke Luchtmacht bovendien over:

3. Het Commando Luchtvaarttroepen (CLT), belast met de militaire vorming en de kader- en officiersopleidingen, alsmede de opleiding voor het luchtmachtbewakingskorps.

4. Het Commando Luchtvaartopleidingen (CLO), dat na de militaire vorming de speciale opleidingen verzorgt, zowel dus de opleidingen voor vliegers als voor grondpersoneel, die in hoofdzaak technisch zijn.

5. Het Commando Depots Materieel Luchtmacht (CDML), in het algemeen gesproken belast met de materiële verzorging van de onderdelen en zodanig ingericht dat ook reparaties van kleinere omvang kunnen worden uitgevoerd.

De opbouw van de hierboven genoemde elementen voor de uitvoering van de operationele taak van de Koninklijke Luchtmacht is voor het grootste gedeelte voltooid. Het accent valt thans op het onderhouden van hetgeen is opgebouwd, waaronder mede is begrepen het volgen van de — in de luchtvaart zo snelle — ontwikkeling van de techniek; dus het vervangen van verouderd door modern materieel en het voortdurend aanpassen van de procedures aan de verhoogde mogelijkheden van het nieuw ingevoerde materieel, waarmee in de regel een omscholing van personeel gepaard gaat.

Instandhouding

Op zichzelf genomen moet het als een zware taak worden beschouwd een luchtmacht, zoals die op het ogenblik bestaat, in een jaar of tien uit het niets op te bouwen. Het zou gewenst zijn nu eerst een paar jaar de tijd te hebben voor consolidatie en om de stabiliteit te kunnen bereiken, die voor een gezonde militaire organisatie op materieel- en personeelgebied beslist noodzakelijk is. Doch aan de andere kant mag geen genoegen worden genomen met materieel dat niet meer aan de eisen voldoet. Het vinden van het juiste gemiddelde tussen deze twee uitersten is een zeer moeilijke opgave, waarmee men praktisch elke dag wordt geconfronteerd.

Het is vooral de verdediging die voor een uitzonderlijk moeilijke taak wordt gesteld, daar een eventuele aanvaller gaat beschikken over geleide projectielen en supersonische vliegtuigen en de waarschuwingstijd voor een aanval wel erg klein wordt, het feit in aanmerking nemende dat Nederland praktisch gesproken aan de frontlijn ligt.

Door de snelle ontwikkeling van de techniek en de betrekkelijk

lange afleveringstermijn, die aan de tegenwoordig zeer ingewikkelde vliegtuigtypen vastzit, is het materieel al bijna verouderd op het moment dat het goed en wel volledig in operationeel gebruik is. De luchtmacht staat dan ook voor de noodzaak, ondanks het feit dat de thans bij de luchtverdediging in gebruik zijnde vliegtuigen met grote inspanning nog maar kort geleden in het bedrijf zijn opgenomen, nu reeds om te zien naar een vervangingstype; en deze vervanger moet supersonisch zijn, onder alle weersomstandigheden kunnen optreden en bij voorkeur niet zijn gebonden aan de huidige bijzonder lange startbanen die vooral in West-Europa de luchtsrijdkrachten zo kwetsbaar maken.

Hierbij komt dan de noodzaak ook het gehele meldings- en gevechtsleidingssysteem aan de bijna tot nul gereduceerde waarschuwingstijd aan te passen.

Maar het probleem van de vervanging bepaalt zich niet uitsluitend tot de gevechtsvliegtuigen, want ook de les- en de transportvliegtuigen moeten met hun tijd mee gaan, alhoewel het tempo hier belangrijk lager zal liggen.

Daarbij komt dat ten volle rekening moet worden gehouden met het maximum percentage van het nationale inkomen, dat de West-Europese landen — zo ook Nederland — in staat en bereid zijn aan hun defensie te besteden.

Uiteraard moesten in de opbouwperiode aanvankelijk belangrijke bedragen worden uitgegeven aan projecten — bijvoorbeeld voor de aanleg van vliegbases — die thans niet meer op de begroting behoeven voor te komen. Andere (vaste) budgetkosten zijn echter belangrijk gestegen, zoals personeelslasten, o.m. door verschillende loonronden. Men kan verder als vaststaand aannemen, dat elk nieuw vliegtuigtype in aanschaf en onderhoud belangrijk duurder is dan zijn voorganger. Het blijft dus een probleem, met de beschikbare middelen de Koninklijke Luchtmacht steeds van het nodige moderne materieel te voorzien. Ten dele steunen wij hierbij op Amerikaanse hulp. Zonder deze hulp zou het voor Nederland onmogelijk zijn geweest, een luchtmacht op te bouwen die voldoet aan de eisen waartoe wij ons als lid van de NAVO hebben verplicht. Het is noodzakelijk dat wij bij de vervanging van verouderd Amerikaans materieel van onze operationele squadrons en bij de invoering van moderne wapens voor de luchtverdediging op deze hulp kunnen blijven rekenen.

Integratie

Behalve dan de lichte vliegtuigen voor het leger, behoren de operationele squadrons van de Koninklijke Luchtmacht tot het Luchtcommando van Centraal Europa. De Nederlandse tactische squadrons zijn reeds in vreedstijd met een aantal Engelse, Belgische en Duitse squadrons onder operationele controle van een der ondercommandanten gesteld. De luchtverdediging is bij de huidige opzet nog een nationale verantwoordelijkheid. De hierbij behorende squadrons staan in eerste instantie dan ook onder Nederlands commando.

Het is evenwel nodig, in dit verband erop te wijzen dat in het huidige bestel de luchtverdediging van West-Europa niet meer kan worden gezien als een samenstel van nationale verantwoordelijkheden en dat — op grond van dit in de NAVO veld winnende inzicht — aan Saceur bepaalde bevoegdheden over de luchtverdedigingsmiddelen in zijn gebied zullen worden gegeven, die verder strekken dan thans het geval is.

Bij het vervullen van de taak, die aan Saceur is gesteld, het West-Europese grondgebied te beschermen, zullen de luchtmachtkrachten — en zeker bij het begin van een conflict — een overheersende rol spelen. Het is evenwel technisch en economisch onmogelijk, een volkomen dicht luchtverdedigingsscherm op te bouwen, waar ook ter wereld. Dit geldt vooral voor Europa, gezien de te verwachten zeer korte waarschuwingstijd en de voordelen die hierbij aan de kant van de aanvaller liggen. Toch zal de luchtverdediging in Europa het eigen grondgebied een redelijke bescherming tegen een aanval door de lucht moeten waarborgen. Verder moeten de eigen luchtmachtkrachten kunnen worden beschermd tegen een directe vernietiging en de „shield forces” op de grond moeten gelegenheid krijgen hun geplande posities in te nemen. Het is mede in dit verband noodzakelijk, gebruik te maken van passieve verdedigingsmiddelen bij de luchtverdediging, zoals een zo groot mogelijke verspreiding, camouflage en mobiliteit van de eigen wapens, waarvan de noodzaak groter wordt naarmate de snelheid van het vijandelijke luchtwapen stijgt. Hieruit vloeit tevens voort dat ook bij het logistieke systeem een zo groot mogelijke verspreiding en mobiliteit moet worden betracht.

Zoals reeds eerder gezegd kan — uit het oogpunt van een lucht-oorlog — in deze tijd van supersonische vliegtuigen en geleide projectielen West-Europa niet anders worden beschouwd dan als één luchtverdedigingsgebied en de nationale luchtverdedigingseenheden kunnen slechts worden gezien als integrerende delen van het West-Europese luchtverdedigingssysteem. Wil men met de ter beschikking staande middelen de best mogelijke verdediging in dit gebied opbouwen, dan zal men logischerwijs moeten komen tot een vóór gaande integratie.

Taakverdeling

Verder blijft het steeds nodig naar nieuwe mogelijkheden uit te zien, teneinde aan de groeiende lasten en moeilijkheden, waarvoor een kleine luchtmacht zich bij de instandhouding van een modern luchtwapen ziet gesteld, het hoofd te kunnen bieden. Als een mogelijkheid doet zich thans een nauwere samenwerking met onze burens — de Belgen — voor op het gebied van de opleidingen.

Het spreekt voor zich dat de gehele organisatie belangrijk eenvoudiger kan worden, wanneer het aantal typen wapens dat wordt gebruikt zo laag mogelijk wordt gehouden. Men zal dus moeten trachten, door een taakverdeling in groter verband tot een meer efficiënte opzet te komen. Deze taakverdeling is om verschillende redenen het eenvoudigste uit te voeren bij de opleidingen. Hierbij komt dat door de invoering van geleide projectielen het aantal op te leiden vliegers gaandeweg vermindert, waardoor het tenslotte nauwelijks de moeite waard zal zijn, hiervoor een volkomen zelfstandige (nationale) opleiding in stand te houden. In onderling overleg met de Belgen is dan ook besloten, bij de vliegeropleiding en bij de technische opleiding van het personeel over te gaan tot een taakverdeling. De moeilijkheden die bij een dergelijk samengaan in het begin zeker zullen optreden moeten worden aanvaard, aangezien moet worden aangenomen, dat deze wijze van werken — waarvan de Belgisch/Nederlandse samenwerking als een eerste stap kan worden beschouwd — de enige mogelijkheid biedt, met de bestaande middelen in West-Europa een krijgsmacht in stand te houden, die berekend is voor de aan haar gestelde taak.

Personeel

Het uitbrengen van de operationele vliegtuigen van de Koninklijke Luchtmacht met alles wat hierbij hoort met betrekking tot opleidingen, organisaties en inrichtingen aan de grond vergt een grote hoeveelheid militair- en burgerpersoneel. Gezien het feit dat de luchtmacht in eerste instantie een technisch wapen is, met de daarbij behorende langdurige opleidingen van het personeel, zal in hoofdzaak gebruik moeten worden gemaakt van beroepspersoneel. De dienstplichtige, die praktisch gesproken driekwart van zijn dienstdtijd op school is en in het bedrijf niet veel meer dan een leerling, is een „dure” man. Een groot aantal dienstplichtigen betekent grote opleidingen met het daarbij behorende waardevolle instructiepersoneel. Ondanks alle inspanning die men aan hem besteedt, verdwijnt deze dienstplichtige militair uit het bedrijf, voordat hij eigenlijk tot zijn recht is gekomen.

Er moet dan ook worden getracht, het beroepspersoneel zo spoedig mogelijk op sterkte te brengen, uitgaande van een benodigd aantal van $\pm 80\%$ van de organieke sterkte en dat slechts dienstplichtig personeel voor eerste opkomst wordt opgeroepen, voorzover dit beslist nodig is voor het bereiken van een mobilisatie-opkomst, die groot genoeg is, ook bepaalde verzorgende diensten in staat te stellen, een 24-uurs bezetting te kunnen volhouden.

Het ligt voor de hand — waar bij het begin van de opbouw van de Koninklijke Luchtmacht het beschikbare aantal militairen met enige ervaring van het luchtwapen slechts enkele honderden bedroeg — dat bij de uiterst snelle groei vele moeilijkheden zijn opgetreden en nog steeds optreden. Wanneer in ruime mate van ervaren personeel uit de burgermaatschappij gebruik had kunnen worden gemaakt, zou het probleem niet zo moeilijk zijn geweest. Het tegendeel is echter waar. De technici met enige ervaring in de luchtmacht worden vaak weggezogen door de burgermaatschappij, die eveneens een groot gebrek aan hen heeft.

In deze tijd van mechanisatie, van het streven, de mens zo veel mogelijk te vervangen door machines, omstandigheden die ook in de krijgsmacht en daarbij vooral in de luchtmacht doorwerken, kan men vaak de mening horen verkondigen dat de mens — de militair — in zijn belangrijkheid ten opzichte van het materieel, hoe langer hoe meer achteruit gaat. Niets is minder waar. Het effectieve gebruik van de moderne strijdmiddelen, van de bijzonder ingewikkelde apparatuur stelt aan de militair, die met deze wapens moet vechten en deze apparatuur moet bedienen, bijzonder hoge eisen. Deze eisen worden niet lager maar steeds hoger en zeker niet uitsluitend op technisch gebied.

Het is dan ook mijn volle overtuiging, dat de kwaliteit van het personeel nog steeds de doorslaggevende factor is voor de waarde van onze Koninklijke Luchtmacht. Zonder de goede man op de goede plaats zal het — ook met de mooiste uitrusting — niet mogelijk zijn, de ons gestelde taak: door het opbouwen en instandhouden van efficiënte en parate luchstrijdkrachten als onderdeel van de NAVO strijdmacht mee te werken aan het bewaren van de wereldvrede en — zo deze onverhoopt mocht worden verstoord — aan de verdediging van West-Europa, uit te voeren.

